

Թեմատիկ պլանավորում
 «Հայոց պատմություն»
 8-րդ դասարան
 Շաբաթական 1.5 ժամ
 Տարեկան 51 ժամ

Հայոց պատմություն: Դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 8-րդ դասարանի համար /Վ.Բարխուդարյան, Պ. Զոբանյան, Ա. Խառատյան, Է. Կոստանոյան, Ռ. Գասպարյան, Ռ. Սահակյան, Ա. Հակոբյան/ Երևան «Մանմար» հրատարակչություն, 2018 թ.

Ներածություն		
Նպատակ	Նպաստել «Հայոց պատմություն» առարկայի 8-րդ դասարանի բովանդակային հիմնական նյութի, հայոց պատմության Նոր շրջանի վերաբերյալ գիտելիքների ձեռք բերմանը:	
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - Ընդհանուր գծերով ներկայացնել 7-րդ դասարանի «Հայոց պատմություն» առարկայի ուսումնական տարվա ընթացքում անցնելիք նյութի ընդհանուր բովանդակությունը, - Թվարկել Հայոց պատմության Նոր շրջանի առանցքային փաստերը, իրադարձությունները, գործիչներին, ազատագրական պայքարի և մշակութային կյանքի կարևոր կենտրոնները:	
Ժամ	Էջ	Դաս
1-1	«Մանմար» 3-5	Ներածություն
Բաժին 1 Հայաստանը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կես 12 ժամ		
Ազատագրական պայքարի նոր փուլը 17-րդ դարի երկրորդ կեսին և 18-րդ դարում /5 ժամ/		
Նպատակ	Նպաստել 17-րդ դ. երկրորդ կեսի և 18-րդ դարի ազատագրական պայքարի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, տվյալ ժամանակաշրջանի ազատագրական պայքարի կարևոր փաստերը, իրադարձությունները և պայքարի հայտնի գործիչների	

		գործունեությունը բնութագրելու, բացատրելու, համեմատելու, արժույթը կարողությունների զարգացմանը:
Վերջնաարդյունք		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել Հայաստանի ազատագրության համար մղվող պայքարի աշխուժացման սկիզբը 17-րդ դարի 2-րդ կեսին - Թվարկել հայտնի գործիչների անուններ, նրանց կողմից իրականացված ազատագրական պայքարի ծրագրի որոշ դրույթներ
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել Արցախի ազատագրական պայքարի գլխավոր գործիչներին, նշանավոր պատմական իրադարձությունները - բացատրել սղնախ եզրույթը
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել Սյունիքում ազատագրական պայքարի պայքարի գլխավոր գործիչներին, նշանավոր ֆակտամարտերը - Բնութագրել Հալիձորի ֆակտամարտը
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Բացատրել Խամսայի մելիքության նշանակությունը - Բացատրել գաղութահայ կենտրոնների դերը հայապահպանման գործում: - Ներկայացնել Հովսեփի Էմինի գործունեությունը
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել հայտնի գործիչների կողմից կազմած ծրագրերի որոշ դրույթներ - բացատրել և արժևորել ազատագրական պայքարի անհրաժեշտությունը
Ժամ	Էջ	Դաս
1-2	«Մանուկ» 6-11	§ 1 «Ազատագրական պայքարի աշխուժացումը»
1-3	«Մանուկ» 11-16	§ 2. «Ազատագրական գինված պայքարը Արցախում»:
1-4	«Մանուկ» 16 - 21	§ 3. «<Սյունիքի հայկական իշխանությունը >>
1-5	«Մանուկ» 19 - 23	§ 4. «Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոնները»:

1-6	«Մանմար» 23 - 27	§ 4. «Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոններ» /Մադրասի հայրենասիրական խմբակը: Հայաստանի «Հյուսիսային» և «Հարավային» ծրագրերը/
1-7	ԹԵՄԱՏԻԿ գրավոր աշխատանք	
<p>Թեմա II /Մանմար/ Արևելյան Հայաստանը XIX դարի առաջին կեսին: /3 ժամ/ Թեմա III /Մանմար/ /Արևմտյան Հայաստանը XIX դարի առաջին կեսին: /1 ժամ/</p>		
Նպատակ	<p>Նպատակ XIX դարի սկզբին Հայաստանի ֆաղափական, սոցիալ - տնտեսական կացության, վարչական կյանքի մասին գիտելիքների ձեռք բերմանը, կարևոր իրադարձությունները, գործիչներին և նրանց հետ կապված փաստերը, ժամանակաբաժանին բնորոշ որոշ հասկացությունները բացատրելու, համեմատելու, Արևելյան Հայաստանի Ռուսաստանին անցնելու իրողությունը տեսակետ հայտնելու, գնահատելու կարողությունների զարգացմանը:</p>	
Վերջնարդյունքներ	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել Արևելյան Հայաստանի վարչա - ֆաղափական սոցիալ - տնտեսական կյանքի հետ կապված կարևոր փաստեր - բացատրել խոնորություններ, մտախառնություններ, փոփոխություններ, փառաբանություններ հասկացությունները 	
	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել 1826-1828թթ ոռու - պարսկական պատերազմի որոշ նշանավոր դրվագներ, - թվարկել հայ ժողովրդի ազատագրական ձգտումների հետ կապված նշանավոր մեկ կամ երկու գործիչների անուններ, - առանձնացնել Թուրքմենչայի պայմանագրի հիմնական դրույթները: 	

		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել Արևելյան Հայաստանում 1828 թ-ից հետո Ռուսական վարչաձևի հաստատման կարևոր փաստեր - բացատրել Հայկական մարզ, եկեղեցական կանոնադրություն հասկացությունները:
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել Արևմտյան Հայաստանի սոցիալ - տնտեսական, հասարակական ֆազաֆական կյանքի հետ կապված կարևոր փաստեր - բացատրել վիլայեթ /փաշայություն/, սանջակ /գավառ/, էսնաֆություն և ույա հասկացությունները, - քվարկել տվյալ ժամանակաշրջանի գործիչների անուններ
Ժամ	Էջ	Դաս
1-8	«Մանմար»՝ 30-32	Թեմա 2 § 1. «Վարչաֆաղաֆական իրավիհակը Արևելյան Հայաստանում»:
1-9	«Մանմար»՝ 32-37	§ 2. «Ռուս-պարսկական 1826-1828 թթ պատերաղանը և Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին»:
1-10	«Մանմար»՝ 38-41	§ 3. «Արևելյան Հայաստանը Ռուսական կայսրու - րյան կաղում 1830-1840-ական քվականներին»:
1-11	«Մանմար»՝ 43-46	Թեմա 3 § 1. «Իրավիհակը Արևմտյան Հայաստանում և ուս - քուրֆական առաղին պատերաղանը»:
1-12		Գործնական աղխատանֆ
<p>Գլուխ III Թեմա IV / «Մանմար»/ ՄՅակույթը XVII դարի երկրորդ կեսին - XIX դարի առաղին կեսին /3 ժամ/</p>		
Նպատակ	Նպատակ XVII-XIX դարերի հայկական մՅակույթի կենտրոնների, մՅակույթի բնաղաղաղների, կրթական հաստատությունների, նճանաղար գործիչների և ստեղծաղործությունների և գարղեսաղի գործերի վերաբերղաղ գիտելիհների ձեղբերմանը, մՅակույթի գարղացման պղյամանները, աղանձնահատղությունները, ձեղբերումները համեմատելու, համղարղելու, բացատրղելու, բնուրղագրղելու, արժևարղելու կարղողությունների գարղացմանը	
Վերղնարղյունիհներ	Կարղողանա՝	

		<ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել XIX դդ առաջին կեսի մշակութային կյանքի հիմնական կենտրոնները: - Ներկայացնել և բացատրել ժամանակաբաժանի կրթական համակարգի վերաբերյալ կարևոր փաստերը: - քվարկել XVII- XIX դդ առաջին կեսերին բացված հայկական դպրոցները:
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բնութագրել Արևելյան Հայաստանում բացված առաջին տպարանի մասին փաստեր - Ներկայացնել հայկական առաջին ամսագիրը: - Արժևորել տպագրության դերը
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - քվարկել XVII- XIX դդ առաջին կեսի մշակույթի նշանավոր կենտրոններ, գործիչների անուններ: - արժևորել ժամանակաբաժանի մշակութային ձեռքբերումները:
Ժամ	Էջ	Դաս
1-13	«Մանմար» 49-50	§ 1 «Կրթություն, գիտություն»
1-14	«Մանմար» 55-57	§ 3 «Մամուլը և տպագրությունը»
1-15	«Մանմար» 50-55	§ 2 «Գրականություն, արվեստ»
<p>Բաժին II /27 ժամ/ Հայաստանը XIX դարի երկրորդ կեսին և XX դարակազմին</p>		
<p>Թեմա V /«Մանմար»/ Հայաստանը Ռուսական և Օսմանյան կայսրությունների կազմում /2 ժամ/</p>		
Նպատակ	Նպատակ Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական դրության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, կարևոր իրադարձությունները և փաստերը բացատրելու կարողությունների զարգացմանը:՝	
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - փարտեզի վրա ցույց տալ Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանը	

		<ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել ժամանակաբաժանի Արևելյան Հայաստանի դրության վերաբերյալ որոշ փաստեր:
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել Արևմտյան Հայաստանի դրության վերաբերյալ որոշ փաստեր - պարզաբանել Արևմտյան Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական վիճակի որոշ առանձնահատկություններ
	Էջ	Դաս
1-16	«Մանմար» 60-62	Թեմա 5 § 1 «Տեղաբաժեր գյուղատնտեսության մեջ»
1-17	«Մանմար» 63-67	§ 2 «Իրավիճակը Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանում»
<p>Թեմա 6 /«Մանմար»/ Ազգային – հասարակական շարժումները: /2 ժամ/</p>		
Նպատակ	<p>Նպատակ Հայ ազգային – հասարակական շարժումների մասին գիտելիքների ձեռք բերմանը, տվյալ ժամանակաբաժանի կարևոր փաստերը, իրադարձությունները, գործիչների գործունեությունը համեմատելու, բացատրելու, վերլուծելու, արժևորելու, դիրքորոշում արտահայտելու կարողությունների զարգացմանը:</p>	
Վերջնադրյունք	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել հայ հասարակական – քաղաքական մտքի ճանապարհորդ գործիչների գործունեությունը և նրանց հետ կապված կարևորագույն փաստերը - համեմատել հասարակական քաղաքական տարբեր հոսանքները: 	

		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Թվարկել «Ազգային սահմանադրություն» անվանումը ստացած կանոնադրության հեղինակներին - Ներկայացնել և բացատրել Զեյթունի 1862 թվականի ապստամբությունը, «Ազգային սահմանադրություն»ը
Ժամ	Էջ	Դաս
1-18	«Մանմար» 68 - 71	Թեմա 6 § 1. «Հայ հասարակական միաբն»:
1-19	«Մանմար» 71 - 75	§ 2. «Արևմտահայերի ազգային Սահմանադրությունը: Զեյթունի 1862 թվականի ապստամբությունը»:
<p>Թեմա 7 /«Մանմար»/ Ռուս-թուրքական 1877 – 1878 թթ. պատերազմը և Հայկական Հարցի միջազգայնացումը: /2 ժամ/</p>		
Նպատակ	<p>Նպաստել ռուս-թուրքական 1877 – 1878 թթ. պատերազմի և Հայկական Հարցի միջազգայնացման և ունեցած հետևանքների վերաբերյալ գիտելիքների ձեռք բերմանը, պատերազմող կողմերի նպատակների, Հայկական Հարցի ծագման և միջազգայնացման գործընթացի, պայմանագրերի և տվյալ ժամանակաշրջանի նշանավոր գործիչների գործունեությունը բացատրելու, համեմատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:</p>	
Վերջնաարդյունք	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - թվարկել 1877 – 1878 թթ. պատերազմի կարևորագույն իրադարձությունները. - բացատրել պատերազմող կողմերի նպատակները 	

		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի կնիման և Բեռլինի վեհաժողովի հրավիրման տարեթվերը: - Համեմատել Սան Ստեֆանոյի և Բեռլինի վեհաժողովի՝ հայերի համար ունեցած նշանակությունը: - բացատրել Հայկական Հարցի միջազգայնացման հետևանքները
Ժամ	Էջ	Դաս
1-20	«Մանուար» 77 - 79	Թեմա 7. § 1. «Ռուս-թուրքական 1877 - 1878թթ պատերազմը»:
1-21	«Մանուար» 79 - 82	§ 2. «Հայկական Հարցի միջազգայնացումը»:
<p>Թեմա 8 /«Մանուար»/ Ազգային-ազատագրական պայքարը 19-րդ դարի 70-90- ական թվականներին Թեմա 9 /«Մանուար»/ Արևմտահայության կոտորածները և ինֆնապաշտպանական մարտերը 1890 – ական թթ. /5 ժամ/</p>		
Նպատակ		<p>Նպաստել 19-րդ դարի 70-90-ական թթ. ազգային ազատագրական պայքարի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, ազատագրական պայքարի հետ կապված կարևոր փաստերը, կենտրոնները, գործիչների գործունեությունը, կարևորագույն դրվագները բացատրելու, համեմատելու, գնահատելու, դիրքորոշում հայտնելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:</p>
Վերջնարդյունքը		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել ազատագրական շարժման վերելքի պատճառները, խմբակների և կազմակերպությունների հետ կապված կարևոր փաստերը

		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել կուսակցությունների ծրագրերի հիմնական դրույթները
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել հայրուկային շարժան սկիզբը և նշանավոր հայրուկների
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել 1890-ական արևմտահայության բնաջնջման կարևոր փաստերը
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Թվարկել և բացատրել 1890-ական թթ. ինֆնապաշտպանական մարտերը
Ժամ	Էջ	Դաս
1-22	«Մանմար» 83-85	Թեմա 8. Դաս-1. «Ազատագրական պայքարի քննադատումը գիևված պայքարի վառ»
1-23	«Մանմար» 85-88	Տ2. «Հայ ազգային կուսակցությունները»
1-24	«Մանմար» 88-92	Տ3. Հայրուկային շարժումը
1-25	«Մանմար» 92-93 94-98	Թեմա 9. Դաս-1. Սասունի ապստամբությունը Արևմտահայության կոտորածները (Հայկական կոտորածների նախապատրաստությունը, բարենորոգումների մայիսյան ծրագիրը, արևմտահայության զանգվածային կոտորածները, կոտորածների հետևանքները և Մեծ տերությունները և Արևմտահայերի կոտորածները.)
1-26	«Մանմար»՝ 93-94, 98-102	Թեմա-9. Դաս-2. Արևմտահայության ինֆնապաշտպանական մարտերը. (Սասունի 1894 – թ ապստամբությունը, Զեյթունի 1895 թ ապստամբությունը, Ինֆնապաշտպանական մարտերը)
1-27		Գործնական աշխատանք
<p>Թեմա 10. Ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում /«Մանմար»/ Թեմա 11 Հասարակական-բողոքական շարժումներն Արևելյան Հայաստանում /«Մանմար»/ /3 ժամ/</p>		

Նպասակ	Նպաստել 20-րդ դարասկզբին Արևմտյան Հայաստանում ազատագրական պայքարի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, տվյալ ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերը, իրադարձությունները, գործիչների գործունեությունը, կարևոր հասկացությունները բացատրելու, վերլուծելու, համեմատելու, գնահատելու կարողությունների զարգացմանը:	
Վերջնարկյունքներ	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել Արևմտյան Հայաստանում 20-րդ դարի առաջին տասնամյակում տեղի ունեցած կարևորագույն փաստերը, իրադարձությունները - թվարկել հայ ֆիդայական շարժման գործիչների և ապստամբության օջախները: 	
	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել Ցարական կառավարության հրապարակած հակահայկական օրենքը - բացատրել «հայ-թաթարական ընդհարումներ» հասկացությունը - թվարկել ինֆնապաշտպանական մարտերի դեկավար գործիչների 	
	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել Երիտթուրքերի հեղաշրջումը, 1912-1914 թթ. Հայկական հարցի վերաբացումը, Կիլիկիայի կոտորածները և ինֆնապաշտպանական մարտերը, ուսու-թուրքական համաձայնագիրը: 	
Ժամ	Էջ	Դաս
1-28	«Մանմար» 103-107	Թեմա 10 § 1 Ազատագրական շարժումների ծավալումը 20-րդ դարի սկզբին
1-29	«Մանմար» 108-112, 112-114	§ 1-2 Ցարիզմի գաղութային փոլիտիկաները: Արևելյան Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին § 3 Արևելյան Հայաստանը 1907-1912 թթ.
1-30	«Մանմար» 115-117 117-120	§ 4. Երիտթուրքական հեղաշրջումը և արևմտահայությունը § 5 Հայկական հարցը 1912-1914 թթ.
Թեմա 12. Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին: /«Մանմար»/		

Թեմա **13** . Հայաստանը **1917**թվականի Ռուսաստանյան հեղափոխությունների շրջանում: /«Մանմար»/
 Թեմա **14** . Թուրք-Անդրկովկասյան ռազմաֆազական հակամարտությունը: Մայիսյան հերոսամարտերը:
 /«Մանմար»/

/8 ժամ/

Նպատակ

Նպաստել Առաջին աշխարհամարտի, դրանում հայ ժողովրդի մասնակցության, Հայոց մեծ եղեռնի և ինֆնապաշտպանական մարտերի, հայության նյութական և մարդկային կորուստների, Ռուսաստանյան հեղափոխությունների ժամանակ հայ ժողովրդի դուրսյան, Մայիսյան հերոսամարտերի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, կարևոր իրադարձությունները բացատրելու, համեմատելու, դրանց վերաբերյալ դիրքորոշում հայտնելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ

Կարողանա՝

- բացատրել Օսմանյան կայսրության պատերազմի մեջ մտնելու հիմնական նպատակը.
- թվարկել Կովկասյան ճակատի կարևոր իրադարձությունները

Կարողանա

- բացատրել և արժևորել կամավորական ջոկատների ստեղծումն ու գործունեությունը:

Կարողանա՝

- Ներկայացնել և բացատրել Մեծ եղեռնի հիմնական պատճառները, փուլերը
- Բացատրել «Ցեղասպանություն» հասկացությունը

Կարողանա՝

- ներկայացնել և բացատրել **1915** թ ինֆնապաշտպանական մարտերի կարևոր փաստեր
- Թվարկել ինֆնապաշտպանական մարտերի նշանավոր գործիչների

Կարողանա՝

- Ներկայացնել և բացատրել իրադրությունն Անդրկովկասում և Հայաստանում Փետրվարյան հեղափոխության շրջանում

		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել իրադրությունն Անդրկովկասում և Հայաստանում Հոկտեմբերյան հեղափոխության շրջանում
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել Հայկական գործադուլի ստեղծումը, Անդրկովկասի անկախացման գործընթացը
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել, բացատրել և արժևորել մայիսյան հերոսամարտերի կարևորագույն փաստերը - Թվարկել Մայիսյան հերոսամարտերի նշանավոր գործիչներին
Ժամ	Էջ	Դաս
1-31	«Մանմար» 122 - 125	Թեմա 12 § 1. «Ռազմական գործողությունները»:
1-32	«Մանմար» 122 - 125	Թեմա 12 § 1. «Ռազմական գործողությունները»:
1-33	«Մանմար» 125 - 130	§ 2 «Հայոց Մեծ եղեռնը»
1-34	«Մանմար» 130 - 133, 133 - 137	§ 3. «Հայկական գեղասպանությունը և առաջադեմ հասարակայնությունը»: § 4. «Ինֆրապատմական մարտերը 1915թ.»
1-35	«Մանմար» 139-144	Թեմա 13 «Իրադրությունը Անդրկովկասում և Հայաստանում փետրվարյան և Հոկտեմբերյան հեղափոխությունների շրջանում»
1-36	«Մանմար» 145-148	Թեմա 14 § 1. «Թուրք-Անդրկովկասյան հարաբերությունները 1917թ վերջին և 1918 թ սկզբներին»
1-37	«Մանմար» 145-148	Թեմա 14. «Թուրք-անդրկովկասյան հանրապետությունները 1917թվականի վերջին և 1918 թվականի սկզբներին» (Հայկական գործադուլի ստեղծումը, Թուրքերի հարձակումը, Տրապիզոնի բանակցությունները)

1-38	«Մանմար» 148-154	Թեմա 14 § 2. «Թուրքական գործերի ներխուժումը Արևելյան Հայաստան: Մայիսյան հերոսամարտեր»
1-39		Թեմատիկ գրավոր աշխատանքի նախապատրաստում
1-40	ԹԵՄԱՏԻԿ գրավոր աշխատանք	
<p>Թեմա XV / «Մանմար» / Մշակույթը XIX դարի երկրորդ կեսին - XX դարի սկզբին /5 ժամ/</p>		
Նպատակ	<p>Նպատակ XIX դարի երկրորդ կեսից մինչև 1918 թ. ընկած ժամանակաշրջանի հայկական մշակույթի կենտրոնների, մշակույթի բնագավառների, կրթական հաստատությունների նշանավոր գործիչների և ստեղծագործությունների և արվեստի գործերի վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերումը, մշակույթի զարգացման պայմանները, առանձնահատկությունները, ձեռքբերումները համեմատելու, համադրելու, բացատրելու, բնութագրելու, արժևորելու կարողությունների զարգացումը:</p>	
Վերջնարդյունքներ	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել նոր շրջանի երկրորդ փուլի հայկական մշակույթի կարևորագույն փաստերը: - բացատրել մշակույթի վերելքի պատճառները: 	
	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել տվյալ ժամանակաշրջանի գիտության զարգացման վերաբերյալ փաստեր, նշանավոր գործիչների - Արժևորել ժամանակաշրջանի բնական գիտությունների և հայագիտության ձեռքբերումները 	
	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել տվյալ ժամանակաշրջանի գրականության, հայ մամուլի ձեռքբերումները, նշանավոր գործիչների: - թվարկել պարբերականները 	

		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել տվյալ ժամանակաշրջանի արվեստի (կերպարվեստ, թատրոն) ձեռքբերումները և նշանավոր գործիչներին:
		<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել տվյալ ժամանակաշրջանի արվեստի (երաժշտություն, հարստարապետություն) ձեռքբերումները և նշանավոր գործիչներին:
Ժամ	Էջ	Դաս
1-41	«Մանմար» 155-159	Թեմա 15 § 1 «Կրթություն և գիտություն»
1-42	«Մանմար» 155-159	§ 1 «Կրթություն և գիտություն»
1-43	«Մանմար» 160-163	§ 2 «Մամուլ: Գրականություն»
1-44	«Մանմար» 163-164	§ 3 «Արվեստը» /Կերպարվեստ: Թատրոն/
1-45	«Մանմար» 163-165	§ 3 «Արվեստը» /Երաժշտություն, Ճարտարապետություն: /
1-46	Կրկնություն	
<p>Բաժին III</p> <p>Հայկական գաղօջախները Նոր շրջանում /«Մանմար»/ /2 ժամ/</p>		
<p>Հայկական գաղօջախները Նոր շրջանում /«Մանմար»/ /2 ժամ/</p>		
Նպատակ	<p>Նպատակ Նոր շրջանի հայկական գաղթավայրերի գիտելիքների ձեռք բերմանը, առաջացման ժամանակաշրջանները, գաղութահայ կենտրոնները և գործիչներին, գաղթավայրերի կյանքին վերաբերող կարևոր դրվագները և իրադարձությունները, գաղութների բացատրելու, համեմատելու, գնահատելու, գաղթավայրերի դերը հայապահպանության գործում արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:</p>	
Վերջնարդյունքներ	<p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - ներկայացնել և բացատրել XVII- XX դարի սկզբի հայկական գաղութների առաջացման ժամանակագրական շրջանակները: - բացատրել «գաղութ», «համայնք», հասկացությունները: 	
		Կարողանա՝

		<ul style="list-style-type: none"> - Ներկայացնել և բացատրել ազգային-ֆազական կյանքի կազմակերպման որաժ առանձնահատկություններ: - թվարկել համազգային կառույցները կամ կազմակերպությունները:
Ժամ	Էջ	Դաս
1-47	«Մանմար» 167-182	§1,2,3 «Հայկական գաղթօջախները Նոր Երջանում»
1-48	«Մանմար» 167-182	§ 1,2,3 «Հայկական գաղթօջախները Նոր Երջանում»
1-49	Կրկնություն	
2-50-51	Ամփոփիչ կրկնություն	

Թեմատիկ աժխատանքներն ուսուցիչն՝ իր հայեցողությամբ, կարող է հանձնարարել թեմաներից հետո կրկնության համար նախատեսված ժամերի հաժվին:

Գործնական աժխատանքների հարցում ուսուցիչն ավելի ազատ է, դրանք կարող է հանձնարարել ցանկացած ժամի ընթացքում, կրկնության ժամերին կամ տանը:

Կիսամյակային աժխատանքները՝ կիսամյակի ավարտին, անհրաժեշտության դեպքում, տեղաժարժելով ամփոփիչ կրկնության կամ կրկնության համար նախատեսված ժամերը:

առ 1. Ներածություն

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր ժամանակաշրջանն է ընդգրկում Հայոց պատմության Նոր շրջանը:
2. Որո՞նք են Նոր շրջանի ազատագրական պայքարի և մեակուրային կյանքի հիմնական կենտրոնները:
3. Ովքե՞ր են Հայոց պատմության XVIII–XIX դարերի ազատագրական պայքարի նշանավոր գործիչները:
4. XX դարի սկզբին համաժխարհային որ իրադարձության ընթացքում և որ պետության կողմից է իրականացվել Հայոց Մեծ Եղեռնը:
5. Հայոց Մեծ Եղեռնից հետո ո՞ր իրադարձությունները հնարավոր դարձրեցին հայոց անկախ պետականության ծնունդը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հայոց պատմության Նոր շրջանը ընդգրկում է XVII դարի կեսերից մինչև XX դարի սկիզբը / մինչև 1918թ./
2. Հայոց պատմության Նոր շրջանի մեակուրյի գարգացման կարևոր կենտրոններն էին Թիֆլիսը և Կոստանդնուպոլիսը:
3. Հայոց Մեծ Եղեռնը իրականացվել է Օսմանյան Թուրքիայի կողմից Առաջին համաժխարհային պատերազմի ընթացքում:
4. Հայոց Մեծ եղեռնից հետո հայոց պետականությունը ծնունդ առավ 1918 թ. մայիսի 28-ին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Ժամանակագրական հաջորդականությամբ թվարկել XVIII –XIX դարերում ազատագրական պայքարի հիմնական կենտրոնները. Արցախ, Սյունիք, Զեյթուն, Սասուն և այլն /Թվարկել առնվազն երկուսը:/
2. Թվարկել ազատագրական պայքարի և ֆիդայական շարժման առնվազն 2 նշանավոր գործիչի անուն
– XVIII –XIX դարերի ազատագրական պայքարի գործիչներին. Իսրայել Օրի, Դավիթ Բեկ, Եսայի Հասան Ջալալյան, Հովսեփ Էմին, Շահամիր Շահամիրյան,
– ֆիդայական շարժման նշանավոր գործիչներին. Արաբո, Աղբյուր Սերոբ, Անդրանիկ Օգանյան, Գևորգ Չավուճ, Հրայր Դժոխք, Քեռի:
3. Բացատրել, որ հայոց պետականության ծնունդը հնարավոր եղավ Մայիսյան հերոսամարտերի շնորհիվ / Սարգսրապատ, Բաճ Ապարան, Ղարաբիլիսա/Ջ

Գլուխ/ Թեմա I.

Ազատագրական պայքարի նոր փուլը

Ազատագրական պայքարի նոր փուլը **17**-րդ դարի երկրորդ կեսին և **18**-րդ դարում

Դաս **1**. Ազատագրական պայքարի վերելքը «Զանգակ»

§ 1. Ազատագրական պայքարի աշխուժացումը «Մանմար»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է ազատագրական պայքարը թևակոխել վերելքի փուլ: Նշել պայքարի աշխուժացման մեկ պատճառ:
2. Հայտնի ի՞նչ գործիչներ գիտե՞ք, ովքեր մեկ-երկու անուն:
3. Ե՞րբ և ո՞ւմ կողմից է հրավիրվել էջմիածնի գաղտնի ժողովը:
4. Ի՞նչ գիտե՞ք Իսրայել Օրու մասին:
5. Ինչպե՞ս է կոչվում Իսրայել Օրու կողմից ներկայացված ծրագիրը:

Առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Ազատագրական պայքարը վերելքի փուլ է թևակոխել **17**-րդ դարի **2**-րդ կեսին:
2. էջմիածնի գաղտնի ժողովը հրավիրվել է **1677** թ. Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսի կողմից:
3. Օրու ներկայացրած ծրագիրը կոչվում է <<Պֆալցյան >> ծրագիր:

Առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել, ազատագրական պայքարի աշխուժացման պատճառները.
 - Հայաստանի ազատագրության գաղափարի շուրջ միավորվեցին հայ ժողովրդի բոլոր հատվածները՝ թե՛ հայրենիքում, թե՛ գաղթածությունում:
 - կայսրության և Սեֆյան Պարսկաստանի թուլացումը /Թվարկել առնվազն **1** պատճառ:/
2. Թվարկել ազատագրական պայքարի հայտնի գործիչներին / Հակոբ Զուղայեցի, Մահտեսի Շահնուբատ, Իսրայել Օրի/ /Թվարկել առնվազն **2** գործչի անուն:/

Դաս 2. Զինված պայքարը Արցախում «Զանգակ»

§2. Ազատագրական զինված պայքարը Արցախում «Մանար»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջների կատարումը ստուգելու համար

1. Ի՞նչ է նշանակում սղնախ:
2. Ո՞ր վայրերում հայերը դիմեցին ինֆնապատասխանության:
3. Ո՞վ է Եսայի Հասան-Ջալալյանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Աղնախները պատասխանական ամրոցեր էին:
2. Ինֆնապատասխանական մարտեր տեղի են ունեցել Երևանում և Վարանդայում:
3. Եսայի Հասան –Ջալալյանը Գանձասարի կաթողիկոսն էր, ով գլխավորել է զինված պայքարը Արցախում: Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել առնվազն 2 սղնախի անուն. (Գյուլիստանի, Շոշի, Ավետարանոցի, Ջրաբերդի, Քարագլխի)
2. Ներկայացնել Երևանում և Վարանդայում տեղի ունեցած իրադարձություններից որոշ կարևոր դրվագներ
3. Քարտեզի վրա ցույց տալ ինֆնապատասխանական մարտերի վայրերը. Երևան, Վարանդա:
4. Նշել հարցի ճիշտ պատասխանը.

Ե՞րբ անձնատուր եղավ պաշարված Երևանը.

ա/ 1724թ. հունիսի 7 բ/1724թ. սեպտեմբերի 26

գ/1724թ. հունիսի 12 դ/1724թ. հոկտեմբերի 26

Դաս 3. Զինված պայքարը Սյունիքում <<Զանգակ>>
§ 3. Սյունիքի հայկական իշխանությունը <<Մանմար>>

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջների կատարումը ստուգելու համար

1. Սյունիքի ազատագրական պայքարի ի՞նչ հայտնի գործիչներ գիտե՞ք, 1722 թ ռ՝վ է գլխավորել Սյունիքի ինքնապաշտպանությունը:
2. Պայքարի արդյունքում որտե՞ղ ստեղծվեց հայկական իշխանություն:
3. Ի՞նչ գործունեությունն է ծավալել Դավիթ Բեկը Սյունիքում:
4. Բնութագրել Հալիձորի նահատանարտի որոշ դրվագներ:
5. Ի՞նչ նշանակություն ունեցավ ազատագրական պայքարը Արցախում և Սյունիքում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Սյունիքի ինքնապաշտպանությունը գլխավորել է Դավիթ Բեկը:
2. 1724 թ. Սյունիքում ստեղծվել է Հայկական իշխանություն, որի կենտրոնը Հալիձորի բերդն էր:
Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝
 1. Թվարկել հայտնի երկու գործիչների անունները. Դավիթ բեկ, Մխիթար սպարապետ:
 2. Բացատրել, որ 1722 թ. Դավիթ Բեկը հաստատվել է Սյունիքի Շինուհայր ավանում, փայլուն հաղթանակ տարել ջևանեիր կոչվող ցեղի դեմ, կարողացել է համախմբել ժողովրդի բոլոր հատվածներին, ձեռք բերել մեծ հեղինակություն և ազատագրելով Սյունիքի մեծ մասը՝ ստեղծեց հայկական իշխանություն:/ Նշել առնվազն 2 փաստ:/
 3. Բնութագրել, որ 1727 թ. թեմամին պաշարում է Հալիձորի բերդը, սակայն հայերը 300 զինյալներով հանկարծակիի բերելով թեմամուն՝ նրան պատճառում են հսկայական կորուստներ և փայլուն հաղթանակ տանում:
 4. Արժևորել պայքարի նշանակությունը. նպաստեց հայ ժողովրդի ազգային ինքնագիտակցության և ազատասիրական ոգու բարձրացմանը:

Դաս 4. Ազատագրական շարժումները 18-րդ դարի 30-80-ական թթ «Զանգակ»
/Հայկական ինքնավարությունն Արցախում: Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոնները/:
§ 4. Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոններ «Մանմար»
/Հայկական ինքնավարությունն Արցախում, Հովսեփի Էմինի գործունեությունը/:

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջների կատարումը ստուգելու համար

1. Երբ է Արցախը անջատվել Գանձակի խանությունից:
2. Արցախի, ո՞ր մելիխություններն էին մտնում Խամսայի /հինգ/ մելիխության մեջ:
3. Ո՞վ է Հովսեփի էմիրը, որտեղից էր եկել Հայաստան:
4. Ո՞ր պետություններն էր Հովսեփի էմիրը համարում Հայաստանի ազատագրության իրական դաժնակից:
5. Ինչո՞ւ գաղութահայ կենտրոնները ձեռնամուխ եղան ազատագրական պայքարի կազմակերպմանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Արցախը Գանձակի խանությունից անջատվել է **1736** թվականին:
2. Հովսեփի էմիրը Հնդկաստանից էր, և զբաղվում էր Հայաստանի ազատագրության հարցերով:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել Խամսայի մելիխությունների առնվազն **2** անուն. Ջրաբերդ, Գյուլխատան, Խաչեն, Վարանդա, Դիզակ:
2. Բացատրել, որ Հովսեփի էմիրը քաջ գիտակցելով Հայաստանի ծանր վիճակը փորձում էր ազատագրական պայքար սկսել՝ ապավինելով Ռուսաստանի կամ Վրաստանի օգնությանը:
3. Արժևորել այն փաստը, որ գաղութահայ կենտրոնները ազատագրական պայքարի կազմակերպմանը ձեռնամուխ եղան, քանի որ գիտակցում էին սեփական պետություն ունենալու անհրաժեշտությունը և նշանակությունը:

Դաս 5. Ազատագրական շարժումները 18-րդ դարի 30-80-ական թթ «Զանգակ» Մադրասի հայրենասիրական խմբակը և Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը

§ 4. Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոններ «Մանմար» Հայաստանի ազատագրության «Հյուսիսային» և «Հարավային» ծրագրերը

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րտեղ և ե՞րբ ստեղծվեց Մադրասի խմբակը:
2. Ի՞նչ էր Մ. Բադրամյանի գրքի անվանումը և ե՞րբ է այն լույս տեսել:
3. Ի՞նչ էր Ե. Ծահամիրյանի գրքի անվանումը և ե՞րբ է այն լույս տեսել:
4. Ովքե՞ր ստեղծեցին «Հյուսիսային ծրագիրը» և «Հարավային ծրագիրը»:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 18-րդ դարի երկրորդ կեսին Մադրասում՝ Ե. Ծահամիրյանի գլխավորությամբ, մի խումբ հայրենասերներ ստեղծեցին խմբակ:
2. Մ. Բադրամյանի գիրքը կոչվում է «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» և լույս է տեսել 1772 թ.:
3. Ե. Ծահամիրյանի գիրքը կոչվում է «Որոգայթ Փառաց» և լույս է տեսել 1773 թ.:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ «Հյուսիսային ծրագիրը» 18 հոդվածից բաղկացած նախագիծ էր: Ըստ որի Ռուսաստանի օգնությամբ ազատագրված Հայաստանի թագավորն ընտրվելու էր Ռուսաստանի կայսեր կողմից:
2. Բացատրել, որ «Հարավային ծրագիրը» 20 հոդվածից բաղկացած նախագիծ էր: Ըստ որի Ռուսաստանի օգնությամբ ազատագրված Հայաստանը պետք է հռչակվեր հանրապետություն՝ խորհրդարանական կառուցվածքով:
3. Լրացնել հեղինակների անունները.

Ծրագիր	Հեղինակ
«Հյուսիսային ծրագիր»	
«Հարավային ծրագիր»	

4. Թվարկել տվյալ ժամանակաշրջանի ազատագրական պայքարի առնվազն 3 նշանավոր գործչի անուն. Մ. Բադրամյան, Հովսեփ Արղության, Հովհաննես Լազարյան, Եսայի Ծահամիրյան:

Գլուխ IV / «Զանգակ»/

Հայաստանը Ռուսաստանյան և Օսմանյան կայսրությունների կազմում

Թեմա V / «Մանմար»/

Հայաստանը Ռուսական և Օսմանյան կայսրությունների կազմում

/2 ժամ/

Դաս 6. «Զանգակ» Արևելյան Հայաստանը XIX դարասկզբին:
Թեմա 2 § 1 «Մանմար» Վարչաֆադաֆական իրավիճակը Արևելյան Հայաստանում:

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. XIX դարի սկզբին որ երկրի տիրապետության տակ էր գտնվում Արևելյան Հայաստանը և ի՞նչ վարչական բաժանման էր ենթարկված:
2. Ո՞րն էր Արևելյան Հայաստանի ամենազդեցիկ վարչական միավորը: Ներկայացնել կառուցվածքը և կառավարումը:
3. Թվարկել Ղարաբաղի խանության կազմի մեջ Հայաստանի ո՞ր հատվածներն էին մտնում:
4. Ե՞րբ է սկսվել XIX դարի առաջին ուսու-պարսկական պատերազմը:
5. Ի՞նչ արդյունքներ ունեցավ առաջին ուսու-պարսկական պատերազմը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

1. Արևելյան Հայաստանը XIX դարի սկզբին, գտնվում էր Պարսկաստանի տիրապետության տակ:
2. Ամենամեծ վարչական միավորը Երևանի խանությունն էր: Երևանի խանը՝ սարդարը, նաև ամբողջ Արևելյան Հայաստանի կառավարիչներին ամենազդեցիկն էր:
3. 19-րդ դարի առաջին ուսու պարսկական պատերազմը սկսվել է 1804 թ.:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

1. Բացատրել, որ Արևելյան Հայաստանը բաժանված էր խանությունների, խանությունները՝ մահալների: Խանությունը ղեկավարում էր խանը՝ սարդարը, մահալը ղեկավարում էր միրբոլուֆ, որին նշանակում էր խանը:
2. Ներկայացնել, որ Ղարաբաղի խանության մեջ մտնում էր Սյունիքի և Արցախի զգալի մասը:
3. Բացատրել, որ ուսու-թուրքական առաջին պատերազմը ավարտվել է Գյուլիստանի հաշտության պայմանագրով և Արևելյան Հայաստանից Ռուսաստանին անցել են զգալի տարածքներ:

Դաս 7 «Զանգակ»՝ Արևելյան Հայաստանի Ռուսաստանին միացման նոր փուլը

§ 2. Ռուս-պարսկական 1826-1828 թթ պատերազմը և Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին: «Մանմար»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ սկսվել XIX դարի ուսու-պարսկական երկրորդ պատերազմը:
2. Ներկայացնել 1826-1828 թթ. պատերազմի նշանավոր դրվագները:
3. Տվյալ ժամանակաշրջանի հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի ի՞նչ նշանավոր գործիչներ գիտե՞ք:
4. Ե՞րբ է կնքվել Թուրքմենչայի պայմանագիրը, որտ՞ե՞ք էին հիմնական դրույթները:
5. Ի՞նչ նշանակություն ունեցավ Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Ռուս-պարսկական երկրորդ պատերազմը XIX դարում սկսվել է 1826 թ.:
2. Թուրքմենչայի պայմանագիրը կնքվել է 1828թ. փետրվարի 10-ին

Առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարդանա՝

1. Թվարկել 1826 -1828 թթ. նշանավոր իրադարձություններից առնվազն 2-ը. 1826 թ. Շուշիի պաշարումը, Շամխորի ֆակտամարտը, Օսականի ֆակտամարտը, 1827թ. հոկտեմբերի 1-ին Երևանի բերդի գրավումը
2. Թվարկել տվյալ ժամանակաշրջանի հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի նշանավոր առնվազն 1 գործչի անուն. Ներսես Աստարակեցի, Հարություն Ալամդարյան, Մարտիրոս Վեֆիլյան, Գրիգոր Մանուչարյան:
3. Բացատրել, որ Թուրքմենչայի պայմանագրով Արևելյան Հայաստանը միացվեց Ռուսաստանին, որ Պարսկաստանի տիրապետության տակ մնացած հայերին իրավունք տրվեց բնակություն հաստատել Ռուսաստանին անցած շրջաններում:
4. Արտահայտել վերաբերմունք Արևելյան Հայաստանի Ռուսաստանին անցնելու պատմական իրողության նկատմամբ:

Դաս 8. «Զանգակ» – Ռուսական վարչաձևի հաստատումը Արևելյան Հայաստանում:

§ 3. «Մանմար» – Արևելյան Հայաստանը Ռուսական կայսրության կազմում 1830-1840-ական թվականներին:

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ցարական արքունիքը ե՞րբ և ի՞նչ միավոր ստեղծեց Երևանի և Նախիջևանի նախկին խանություններից:
2. 1840-ական թթ. վարչական ի՞նչ փոփոխություններ կատարվեցին Անդրկովկասում
3. Ե՞րբ է ռուսական կառավարության կողմից հաստատվել Հայ եկեղեցու կանոնադրությունը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Նիկոլայ I 1828 թ. մարտի 21-ի հրամանագրով Երևանի և Նախիջևանի խանություններից կազմվեց Հայկական մարզ:
2. 1840 թ. վերացվեց Հայկական մարզը, 1844 թ. հիմնվեց Կովկասի փոխարքայությունը, իսկ երկու տարի անց Անդրկովկասը բաժանվեց նահանգների: 1849թ. հիմնվեց Երևանի նահանգը: /Նշել առնվազն 1 փաստ:/
3. Ցարական կառավարությունը 1836 թ. հրապարակեց եկեղեցական հատուկ կանոնադրություն:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա:

1. Առանձնացնել, որ Հայկական մարզը մտնելու էր ռուսական կայսրության կազմի մեջ, ունենալու էր իր դրոշը և զինանշանը:
2. Բացատրել, որ որ հայ եկեղեցու կանոնադրությունը իրենից ներկայացնում էր մի փաստաթուղթ, որով սահմանվում էին Հայ առաքելական եկեղեցու իրավունքները, պարտականությունները և փոխհարաբերությունները ռուսական պետության հետ:

Դաս 9. «Զանգակ»՝ Արևմտյան Հայաստանը XIX դարի առաջին կեսին:

Թեմա 3 § 1. «Մանմար»՝ Իրավիճակը Արևմտյան Հայաստանում և ուսու-թուրքական առաջին պատերազմը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. XIX դարի սկզբին ո՞ր պետության տիրապետության տակ էր գտնվում Արևմտյան Հայաստանը:
2. XIX դարի սկզբին Արևելյան Հայաստանը ի՞նչ վարչական միավորների էր բաժանված և ո՞ւմ կողմից էին դրանք ղեկավարվում:
3. Արևմտյան Հայաստանի ո՞ր վարչական միավորի ղեկավարն էր ամենաազդեցիկը:
4. Ի՞նչ է նշանակում «ոսյա» հասկացությունը և
5. Ե՞րբ են տեղի ունեցել XIX դարի առաջին կեսի ուսու-թուրքական պատերազմները:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. XIX դարի սկզբին Արևմտյան Հայաստանը գտնվում էր Օսմանյան Թուրքիայի տիրապետության տակ,
2. XIX դարի սկզբին Արևելյան Հայաստանը բաժանված էր նահանգների /վիլայեթների/, նահանգները՝ գավառների /սանջակների/:
3. XIX դարի առաջին կեսի ուսու-թուրքական պատերազմները տեղի են ունեցել 1806-1812 թթ. և 1828-1829 թթ.:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ ամենաազդեցիկը էրզրումի նահանգապետ-փառան էր, որը կրում էր սերասկյար տիտղոսը:
2. Բացատրել, որ հայ ժողովուրդը համարվում էր ոսյա՝ հպատակ, իրավագուրկ: Արևմտյան Հայաստանում ֆրիստոնյաները գրկված էին զենք կրելու, դատարանում վկայություն տալու, ձի նստելու, շեղ հագնվելու և տարրական այլ իրավունքներից/:

1. Ո՞րն է հայկական առաջին ամսագիրը և ե՞րբ է այն լույս տեսել :
2. Ո՞ր կաթողիկոսի նախաձեռնությամբ և որտեղ է հիմնվել առաջին տպարանը Արևելյան Հայաստանում:
3. Ոսկան Երևանցու ջանքերով ո՞ր գիրքը ամբողջական տարբերակով առաջին անգամ լույս տեսավ հայերեն:

Առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հայկական առաջին ամսագիրը «Ազդարար»ն է:
2. Արևելյան Հայաստանում առաջին տպարանը հիմնվել է Էջմիածնում, Սիմեոն Երևանցի կաթողիկոսի ջանքերով:

Առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Ներկայացնել և բացատրել, որ Աստվածաշնչի հայերեն ամբողջական տարբերակը լույս է տեսել Ամստերդամում՝ Ոսկան Երևանցու ջանքերով:
2. Նշել նիւտ պատասխանը:

«Ազդարարը» լույս է տեսել՝

ա. 1771 թ

բ. 1666 թ

գ. 1794 թ.

դ. 1763 թ.

Դաս 11 «Գիտությունը և արվեստը» / «Զանգակ»/

§ 2 «Գրականություն, արվեստ» / «Մանմար»/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞վ է համարվում XVII– XIX դդ առաջին կեսի նշանավոր պատմաբան, ով ընդհանրացրել է հայ ժողովրդի անցած ամբողջ պատմական ուղին:
2. Որտե՞ղ է հիմնադրվել Մխիթարյան միաբանությունը:
3. XVII– XIX դդ առաջին կեսի մշակույթի ի՞նչ նշանավոր նկարիչներ գիտե՞ք:
4. Ռուս գրողներից ո՞ւմ ստեղծագործությունն է առաջին անգամ բեմադրվել Երևանում 1827 թ.:
5. Ո՞վ է հայկական խազերը վերծանել և համապատասխանեցրել եվրոպական նոտաներին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. XVII– XIX դդ առաջին կեսի նշանավոր պատմաբան Մխիթար Չամչյանը իր «Հայոց պատմություն» աշխատության մեջ ներկայացրեց հայ ժողովրդի ամբողջական պատմությունը:
2. Մխիթարյան միաբանությունը հիմնադրվել է Վենետիկում:
3. Ա. Գրիբոյեդովի <<Խելփից պատուհասը>> պիեսը առաջին անգամ հեղինակի ներկայությամբ բեմադրվել է Երևանում 1827 թ.:
4. Հայկական խազերը վերծանել և եվրոպական նոտաներին է համապատասխանեցրել Համբարձում Լիմոնճյանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել տվյալ ժամանակաշրջանի առնվազն 2 նշանավոր նկարչի անուն. Ստեփան Ներսիսյան, Հովհաննես Այվազովսկի, Հակոբ և Աղաթոն Հովնաթանյան:
2. Արժևորել Համբարձում Լիմոնճյանի ավանդը հայ հոգևոր երաժշտության պահպանման ու զարգացման գործում:

Դաս 12 «Արևելյան Հայաստանի դրությունը» / «Զանգակ»/

§ 1 «Տեղաշարժեր գյուղատնտեսության մեջ» / «Մանմար»/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր կայսեր կողմից են իրականացվել ագատական բարեփոխումները Ռուսաստանում:
2. Ո՞ր րվականին սկսեց գործել Թիֆլիս – Ալեքսանդրապոլ – Կարս երկաթուղին:
3. Արդյունաբերության ո՞ր ճյուղերն էին զարգացած Արևելյան Հայաստանում:
4. Հայ խոշոր արդյունաբերողներից ո՞ւմ գիտե՞ք.:
5. Քանի՞ հայկական գործող դպրոց փակվեց ցարի հրամանով:

Առարկայի չավորուցչային նվագագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Ազատական բարեփոխումները Ռուսաստանում իրականացվել են Ալեքսանդր II կայսրի կողմից:
2. Թիֆլիս – Ալեքսանդրապոլ – Կարս երկաթուղին գործարկվել է 1899 թ. :

Առարկայի չավորուցչային նվագագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Առանձնացնել Արևելյան Հայաստանում արդյունաբերության հիմնական ճյուղերից առնվազն երկուսը. պղնձի արտադրություն, աղի արտադրություն, կոնյակի և օղու արտադրություն:
2. Թվարկել հայ խոսքի նշանավոր արդյունաբերողների անուններ՝ Ալեքսանդր Մանրաշյան, Միֆայել Արամյանց:
3. Նշել ճիշտ պատասխանը:
Ցարի հրամանով փակվեցին շուրջ՝
ա. 500 դպրոց բ. 100 դպրոց գ. 30 դպրոց դ. 300 դպրոց
4. Քարտեզի վրա ցույց տալ Արևմտյան և Արևելյան Հայաստանը:

Դաս 13 «Արևմտահայերի դրուքյունը» / «Զանգակ»/

§ 2 «Իրավիեակը Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանում» / «Մանմար»/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ սկզբունքով էր առաջնորդվում թուրքական կառավարությունը երկրի հայկական տարածքները նոր վարչական բաժանումների ենթարկելիս:
2. Քանի՞ նահանգի բաժանվեց Արևմտյան Հայաստանը՝ ըստ Օսմանյան կառավարության հերթական վարչական բաժանման:
3. Թվարկել Արևմտյան Հայաստանի նահանգներից մի ֆանիսը:
4. Ի՞նչ սոցիալ-տնտեսական ճնշումների էր ենթարկվում արևմտահայ բնակչությունը:
5. Արևմտյան Հայաստանի ո՞ր ֆաղաֆներն էին արհեստագործության և արդյունաբերական կենտրոններ:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Թուրքական կառավարությունը Արևմտյան Հայաստանի վարչական բաժանում իրականացնելիս այնպես էր անում, որ ոչ մի տեղ հայերը մեծամասնություն չկազմեին:
2. Արևմտյան Հայաստանը՝ ըստ Օսմանյան կառավարության հերթական վարչական բաժանման, բաղկացած էր վեց նահանգներից:
3. Վանը, Խարբերդը Արևմտյան Հայաստանի արհեստագործության, և արդյունաբերական խոշոր կենտրոններ էին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ Օսմանյան կայսրությունում արևմտահայ բնակչությունը ենթարկվում էր, կողոպուտի, հալածանքների, վհարում էր ծանր հարկեր:
2. Թվարկել Արևմտյան Հայաստանի նահանգներից առնվազն երկուսը. Էրզրումի (Կարին), Վանի, Բիթլիսի, Դիարբեքի, Խարբերդի, Սեբաստիայի նահանգներ:
3. Քարտեզի վրա ցույց տալ Վանը, Խարբերդը:

Գլուխ 5 /«Զանգակ»/

Հայ ազգային – հասարակական շարժումները:

Թեմա 6 /«Մանմար»/

Ազգային – հասարակական շարժումները:

/2 ժամ/

Դաս 14. Հասարակական – ֆաղաֆական միտքը /Զանգակ/

Թեմա 6 § 1. Հայ հասարակական միտք /Մանմար/

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ովքե՞ր են Պահպանողական հոսանքի նշանավոր գործիչները:
2. Ո՞րն էր պահպանողականների կարևոր գաղափարը:
3. Ովքե՞ր են ազատականները:
4. Ի՞նչ գաղափարներ էին արտահայտում ազատական հոսանքի գործիչներ Ստեփանոս Նազարյանցը, Միխայել Նալբանդյանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Պահպանողական հոսանքի գործիչներն են Գաբրիել Այվազովսկին, Ծերենցը, Հովհաննես Չամուռչյանը և ուրիշներ: (Թվարկել առնվազն 2 գործչի անուն:)
2. Ազատականները հին նահապետական բարբերի և հատկապես՝ հայոց եկեղեցու ֆննադատներն էին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ հայ ժողովրդի ապագան պահպանողականները տեսնում էին ազգային արժեքների պահպանության մեջ. պահպանել Հայոց եկեղեցու դերը, ազգի ավանդույթները, հին հայերենը՝ գրաբարը: (Նշել առնվազն 2 դրույթ:)
2. Առանձնացնել, որ ազատական հոսանքի գործիչներից Ստեփանոս Նազարյանցը գտնում էր, որ հայ ժողովուրդը պետք է ունենար լուսավորյալ, առաջադիմական դպրոց, իսկ Միխայել Նալբանդյանը ֆարոգում էր արմատական հեղափոխական գաղափարների միջոցով հասնել հայ ժողովրդի ազատագրությանը: (Նշել այս գործիչներից առնվազն մեկի գաղափարները:)

Դաս 15. Արևմտահայերի ազգային կյանքի երկու նշանավոր շրջադարձերը /Չանգակ/

§ 2. Արևմտահայերի ազգային Սահմանադրությունը: Զեյթունի 1862 թվականի ապստամբությունը /Մանմար/

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ովքե՞ր են «Ազգային սահմանադրություն» հեղինակները:
2. Ի՞նչ արդյունք ունեցավ «Ազգային սահմանադրություն»ը:
3. Որտե՞ղ է գտնվում Զեյթունը, ի՞նչ կարգավիճակ ուներ և որքան էր հայերի թիվը Զեյթունում:
4. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Զեյթունի ապստամբությունը և ովքե՞ր են ղեկավարել ապստամբությունը:
5. Ի՞նչ նշանակություն ունեցավ Զեյթունի և Թուրքիայի միջև կնքված հաշտության պայմանագիրը Զեյթունի համար:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. «Ազգային սահմանադրություն» անվանումը ստացած կանոնադրության հեղինակներն են Ն.Ռուսինյանը, Գ. Օտյանը և ուրիշներ: (Նշել հեղինակներից առնվազն մեկին:)

2. Զեյթունը գտնվում է Լեռնային Կիլիկիայում, ուներ կիսաանկախ վիճակ, այնտեղ բնակվում էին 40000 հայեր:
3. Զեյթունի ապստամբությունը տեղի է ունեցել.
Նշել ճիշտ պատասխանը.
1/ 1860թ. 2/ 1862թ. 3/ 1861թ. 4/ 1863թ.

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել Զեյթունի ապստամբության ղեկավար գործիչներին Մկրտիչ Յաղուբյանը, վարդապետ Մահտեսի Գրիգորը, Մարկոս Թաճեյանը և ուրիշներ: (Թվարկել առնվազն երկու գործչի անուն:)
2. Բացատրել, որ ըստ «Ազգային սահմանադրության»՝ արևմտահայերի համար ստեղծվում էին որոշ հնարավորություններ՝ մշակույթի, դպրոցի և ազգային կրթական կապերի զարգացման համար:
3. Արտահայտել դիրքորոշում Զեյթունի ապստամբության նշանակության վերաբերյալ:

Գլուխ 6 «Զանգակ»

Հայկական Հարցի միջազգայնացումը:

Թեմա 7 «Մանմար»

Ռուս-թուրքական 1877 – 1878 թթ. պատերազմը և Հայկական Հարցի միջազգայնացումը:
/2 ժամ/

Դաս 16. Ռուս-թուրքական 1877 – 1878 թթ. պատերազմը և Հայաստանը /Զանգակ/
Թեմա 7. § 1. Ռուս – թուրքական 1877 – 1878թթ պատերազմը /Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է սկսվել ռուս – թուրքական պատերազմը:
2. Ի՞նչ նպատակ ուներ Ռուսաստանը՝ ռուս – թուրքական պատերազմում:
3. Ո՞ր ջոկատի հրամանատարն էր Արշակ Տեր – Ղուկասովը:
4. Ի՞նչ գիտե՞ք Բայազետի հերոսական պաշտպանության մասին:
5. Բաֆֆու, ո՞ր վեպում է արտացոլվում Բայազետի հերոսական պաշտպանությունը:
6. Ի՞նչ մասնակցություն ունեին հայերը ռուս – թուրքական պատերազմին: Նշել մեկ կամ երկու փաստ:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

1. Ռուս – թուրքական պատերազմը սկսվել է 1877 թվականին:
2. Արշակ Տեր – Ղուկասովը Երևանյան ջոկատի հրամանատարն էր, ուն գլխավորությամբ ազատագրվեցին Բայազետը և Ալաշկերտը:
3. Բայազետի հերոսական պաշտպանությունը իր գեղարվեստական արտացոլումն է գտել Բաֆֆու «Խենթը» վեպում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ Ռուսաստանը՝ ռուս - թուրքական պատերազմում ձգտում էր վերականգնել իր հեղինակությունը, Բալկանյան ժողովուրդների պայքարը օգտագործելով սիրել Արևմտյան Հայաստանին :
2. Բացատրել, որ. երբ **1877թ.** հունիսին թուրքերը պաշարում են Բայազետի բերդը, նրանց համառ դիմադրում էին հայ կամավորները և փոքրաթիվ ռուսական զորաջոկատը: Սամսոն Տեր-Պողոսյանը բրդի շորերով ծպտված անցնում է թուրքերի մոտով և օգնություն խնդրում Տեր-Ղուկասովից, որի արդյունքում **23** օր Բայազետում պաշտպանվածները փրկվում են: (Նշել առնվազն **2** փաստ:)
3. Թվարկել, որ ռուս - թուրքական պատերազմի ժամանակ հայերը գինվորագրվում էին ռուսական բանակին, պարեն մատակարարում զորքերին, ստեղծում կամավորական ջոկատներ և այլն(Նշել առնվազն **2** փաստ:)

§ 17. Հայկական Հարցի միջազգայնացումը /Զանգակ/

§ 2. Հայկական Հարցի միջազգայնացումը /Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է կնքվել Սան Ստեֆանոյի պայմանագիրը, ում միջև և որ հողվածն էր վերաբերում հայերին:
2. Ե՞րբ է հրավիրվել Բեռլինի վեհաժողովը և ո՞ր հողվածն էր վերաբերում հայերին:
3. Ո՞վ էր ղեկավարում հայկական պատվիրակությունը.
4. Ի՞նչ գիտեք Հայկական Հարցի միջազգայնացման մասին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Սան Ստեֆանոյի պայմանագիրը կնքվել է 1878 թ. փետրվարի 19-ին, Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև, հայերին վերաբերում էր 16 - րդ հողվածը:
2. Բեռլինի վեհաժողովը հրավիրվել է 1878թ. հունիսին և հայերին վերաբերող հողվածը 61-րդն էր:
3. Հայկական պատվիրակությունը ղեկավարում էր Մկրտիչ Խրիմյանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Կատարել համապատասխանեցում:

ա.1878թ. հունիս Բ.1878թ. հունվար Գ.1878թ. հուլիս Դ.1878թ. փետրվար

ա. 29 -րդ Բ. 61 - րդ Գ. 36 - րդ Դ. 61 - րդ

Պայմանագիրը	Տարեթիվը	Հողվածը
Սան Ստեֆանոյի		
Բեռլինի վեհաժողովի		

2. Բացատրել, որ Մեծ տերությունների կողմից Հայկական հարցի միջազգայնացումը իրականում ոչինչ չտվեց հայությանը և Հայկական հարցից ազատվելու համար սուլթան Աբդուլ Համիդը վճռեց Հայկական հարցը լուծել հայերի զանգվածային բնաջնջման միջոցով:

Գլուխ VII

Ազգային-ազատագրական պայքարը 19-րդ դարի 70-90-ական թվականներին.
Թեմա 8.

Ազգային-ազատագրական պայքարը 19-րդ դարի 70-90-ական թվականներին.
Թեմա 9.

Արևմտահայության կոտորածները և ինքնապաշտպանական մարտերը 1890 -ական թթ
/5-ժամ/

§ 18. Ազատագրական խմբակները և կազմակերպությունները/Զանգակ

Թեմա 8. § 1. Ազատագրական պայքարի թևակոխումը զինված պայքարի փուլ/ Մանմար

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ ստեղծվեցին գաղտնի խմբակներ և կազմակերպություններ:
2. Արևելան Հայաստանում որտե՞ղ հիմնվեցին առաջին գաղտնի ազատագրական խմբակները:
3. Որտե՞ղ և ե՞րբ է հիմնադրվել <<Պաշտպան Հայրենյաց>> կազմակերպությունը:
4. Ո՞ր խմբակները ստեղծվեցին 1870-ական թվականներին Վանում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

-

1. Արևելան Հայաստանում առաջին գաղտնի խմբակները ստեղծվել են Ալեքսանդրապոլում և Ղարաբիլիսայում.
2. «Պաշտպան Հայրենյաց» գաղտնի կազմակերպությունը ստեղծվել է 1881 թ. Կարինում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա.

1. Բացատրել, որ 1870-1880 ական թվականներին ստեղծվեցին գաղտնի խմբակներ և կազմակերպություններ, որոնց նպատակը ազատագրական պայքարի կազմակերպումն ու Հայաստանի ազատագրումն էր:
2. 1870-ական թվականներին սկզբին Վանում ստեղծվեցին «Մխրթուն ի փրկություն» և «Սև խաչ» գաղտնի խմբակները.
3. Լրացնել աղյուսակը.

Խմբակի ստեղծման վայր	Խմբակի անվանում

§19. Հայ ազգային կուսակցությունները. «Զանգակ», «Մանմար»

§ -2. «Հայ ազգային կուսակցությունները»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Որտե՞ղ և երբ ստեղծվեց հայ ազգային առաջին՝ «Արմենական» կուսակցությունը:
2. Որտե՞ղ և երբ՞ ստեղծվեց ազգային երկրորդ՝ «Հնչակյան» կուսակցությունը:
3. Որտե՞ղ և երբ ստեղծվեց ազգային երրորդ՝ «Հայ հեղափոխականների դաժնակցություն» կուսակցությունը:
4. Ի՞նչ գիտե՞ք երեք կուսակցությունների ծրագրերի կարևորագույն դրույթների մասին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հայ ազգային առաջին՝ «Արմենական» կուսակցությունը ստեղծվել է **1885** թվականին, Վան ֆաղաֆում:
2. Հայ ազգային երկրորդ՝ «Հնչակյան» կուսակցությունը ստեղծվել է **1887** թվականին, Ժնև ֆաղաֆում .
3. Հայ ազգային երրորդ՝ «Հայ հեղափոխականների դաժնակցություն» կուսակցությունը ստեղծվել է **1890** թ., Թիֆլիս ֆաղաֆում .

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. կրթցնել աղյուսակը.

Կուսակցություններ	Տարեթիվ	Հիմնադրման վայր
		Վան
	1887 թ.	
ՀՅԴ		

2. Բացատրել, որ երեք ազգային կուսակցությունների «Արմենական, Հնչակյան , ՀՅԴ» ծրագրերի կարևորագույն դրույթը Արևմտյան Հայաստանը թուրքական բռնապետությունից ազատագրելն էր:

§20. Հայդուկային շարժում. «Զանգակ», «Մանմար»

§ 3. Հայդուկային շարժումը

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Որ՞ոնք էին հայդուկային շարժման առաջացման պատճառները:
2. Ովքե՞ր էին հայդուկները և ինչ՞ հայտնի հայդուկապետեր գիտե՞ք:
3. Ո՞վ էր առաջին հայդուկապետը:
4. Ինչու՞ էր ժողովուրդը Սերոբիին կոչում Աղբյուր Սերոբ.
5. Ո՞վ վրեժխնդիր եղավ Աղբյուր Սերոբի սպանության համար.

Առարկայի չավարտեցային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Առաջին հայդուկը Արաբոն էր:
2. Ժողովուրդը Սերոբին անվանում էր Աղբյուր Սերոբ, այսինքն՝ «կյանք պարգևող»:
3. Աղբյուր Սերոբի սպանության համար վրեժխնդիր եղավ Անդրանիկը:

Առարկայի չավարտեցային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ Հայդուկային շարժման առաջացման պատճառը Արևմտահայության ֆաղափական ,սոցիալ – տնտեսական ծանր վիճակն էր:
2. Բացատրել, որ հայդուկները վրեժառուներ էին , որոնք բարձրանում էին լեռները փոքրիկ խմբերով և պայքարում էին օսմանյան իշխանությունների դեմ:
3. Թվարկել հայտնի հայդուկապետերի. Արաբո, Աղբյուր Սերոբ, Գևորգ Չավուռ, Անդրանիկ, Հրայր Դժոխք և այլն. (Թվարկել առնվազն երեք հայդուկապետի անուն:)

§ Դաս-21. Հայոց Ցեղասպանության սկիզբը. Դիմադրական մարտերը **1890-**ական թվականներին. (Հայոց ցեղասպանության սկիզբը – էջ **92-94**)

Թեմա **9. Դաս-1.** Սասունի ապստամբությունը Արևմտահայության կոտորածները (Հայկական կոտորածների նախապատրաստությունը, բարենորոգումների մայիսյան ծրագիրը, արևմտահայության զանգվածային կոտորածները, կոտորածների հետևանքները և Մեծ տերությունները և Արևմտահայերի կոտորածները.)

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞վ էր Աբդուլ Համիդը
2. Որն է Աբդուլ Համիդի ծրագրի նպատակը:
3. Ե՞րբ հրապարակվեց «Մայիսյան բարենորոգումներ ծրագիրը»:
4. Ի՞նչ հետևանք ունեցավ «Մայիսյան բարենորոգումներ ծրագիրը»:
5. Ե՞րբ սկսվեցին Արևմտահայության զանգվածային կոտորածները:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

1. Աբդուլ Համիդը Օսմանյան կայսրության սուլթանն էր:
2. Աբդուլ Համիդը **1891**թ. ստեղծեց հատուկ հեծելազորները, որոնք ստացան «Համիդիե» անվանումը:
3. «Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիրը» հրապարակվեց **1895** թ մայիսի **11**ին:
4. Արևմտահայերի զանգվածային կոտորածները սկսվեցին **1894** թվականին.

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

1. Բացատրել, որ Աբդուլ Համիդի ծրագրի նպատակը Արևմտահայության բնաջնջումն էր, նա առաջնորդվում էր. «Չկա հայ ժողովուրդ, չկա և Հայկական Հարց» ուղիով:
2. Բացատրել, որ «Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիրը» ոչ միայն չիրագործվեց, այլ կազմակերպվեցին հայերի զանգվածային կոտորածներ:

Դաս 21. Հայոց Ցեղասպանության սկիզբը. Դիմադրական մարտերը **1890-**ական թվականներին (Սասունի և Զեյթունի հերոսամարտերը, Պաշտպանական կոիվները Վանում)

Թեմա **9. Դաս-2.** Արևմտահայության ինքնապաշտպանական մարտերը. (Սասունի **1894** թ. ապստամբությունը, Զեյթունի **1895** թ ապստամբությունը, Ինքնապաշտպանական մարտերը)

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար՝

1. Ո՞րտեղ էր գտնվում Սասունը և որքան էր հայ բնակչության թիվը:
2. Եր՞բ է տեղի ունեցել Սասունի ապստամբությունը:
3. Եր՞բ է տեղի ունեցել Զեյթունի ինֆնապաշտպանական հերոսամարտը:
4. Եր՞բ է տեղի ունեցել Վանի ինֆնապաշտպանությունը:
5. Ինֆնապաշտպանական մարտերի ինչ ղեկավար գործիչներ գիտե՞ք:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Սասունը գտնվում էր Բիթլիսի նահանգում և ուներ 35 հազար հայ բնակչություն:
2. Սասունի ապստամբությունը տեղի է ունեցել 1894 թ.:
3. Զեյթունի ինֆնապաշտպանությունը տեղի է ունեցել 1895 թ.:
4. Վանի ինֆնապաշտպանությունը տեղի է ունեցել 1896 թ.:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Լրացնել աղյուսակը՝ ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

Ինֆնապաշտպանական մարտերի անվանումները	Տարեթիվ

2. Թվարկել ինֆնապաշտպանական մարտերի ղեկավար գործիչներին.Մեծն Մուրադ, Գևորգ Չավուռ , Հրայր, Գ. Աղասի.(Թվարկել առնվազն երկու գործչի անուն:)

Գլուխ **8.** Ազգային շարժումների ծավալումը **20**-րդ դարասկզբին

Թեմա **10.** Ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում

Թեմա **11** Հասարակական-ֆադաֆական շարժումներն Արևելյան Հայաստանում

/3 ժամ/

Դաս **22.** Ազատագրական պայքարը Արևմտյան Հայաստանում **/Զանգակ/**

Թեմա **10 § 1** Ազատագրական շարժումների ծավալումը **20**-րդ դարի սկզբին **/Մանմար/**

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Առաֆելոց վանքի կռիվը և ո՞վ էր այն ղեկավարում:
2. Ինչն՞ է հայրուկները հեռացան Առաֆելոց վանքից:
3. Ֆիդայական շարժման նշանավոր ի՞նչ գործիչներ գիտեք:
4. Ո՞ր վայրերում են տեղի ունեցել ինֆնապաշտպանական մարտեր:
5. Ե՞րբ և ո՞ր կովում գոհվեց Գևորգ Չավուռը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Առաֆելոց վանքի կռիվը տեղի է ունեցել **1901** թ. նոյեմբերին և այն ղեկավարում էր Անդրանիկ Օզանյանը:
2. Գևորգ Չավուռը գոհվեց **1907** թ. մայիսի **27**-ին Սուլուխ գյուղի մոտ տեղի ունեցած կովում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ Առաֆելոց վանքում պաշարված հայրուկները նոյեմբերի **27**ի գիշերը հեռացան վանքից, քանի որ գինամրերի սպառվում էր:
2. Թվարկել Ֆիդայական շարժման հայտնի գործիչների. Անդրանիկ, Աղբյուր Սերոբ, Գևորգ Չավուռ, Կայծակ Առաֆել, Հրայր Դժոխք և այլն:(Թվարկել առնվազն երեք գործչի անուն:)
3. Թվարկել ինֆնապաշտպանական մարտերի վայրերը. Սասուն, Վասպուրական, Մուշ:

Դաս 23. Համագային պայքարի վերելքը /Զանգակ/

§ 1-2 Ցարիզմի գաղութային ֆադաֆականությունը: Արևելյան Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին

§ 3 Արևելյան Հայաստանը 1907-1912 թթ./Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞վ էր 20-րդ դարասկզբին Կովկասի կառավարչապետը:
2. Ո՞ր թվականին հաստատվեց Հայ եկեղեցու ունեցվածքը բռնագրավվելու մասին օրենքը:
3. Ի՞նչ արձագանք գտավ այդ օրենքը հայության շրջանում:
4. Ե՞րբ սկիզբ առան հայ-թաթարական ընդհարումները
5. Ո՞ր կուսակցությունը գլխավորեց հայերի ինֆնապաշտպանական կռիվները և ովքե՞ր աչքի ընկան:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 20-րդ դարասկզբին Կովկասի կառավարչապետն էր Գ. Գուլիցինը:
2. Հայ եկեղեցու ունեցվածքը բռնագրավվելու մասին օրենքը Նիկոլայ II ցարը հաստատեց 1903 թ. հունիսին:
3. Հայ-թաթարական ընդհարումները սկիզբ առան 1905թ. փետրվարի 6-ին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

1. Բացատրել որ Հայ եկեղեցու ունեցվածքը բռնագրավվելու մասին օրենքը՝ մեծ վրդովմունք առաջացրեց հայության գրեթե բոլոր խավերի շրջանում և հայության համագային պայքարը ավարտվեց հաջողությամբ՝ 2 տարի անց հայատյաց օրենքը 1905 թ. օգոստոսին չեղյալ հայտարարվեց:
2. Ցույց տալ, որ ինֆնապաշտպանության ղեկավարումն իր ձեռքը վերցրեց ՀՅԴ կուսակցությունը և կռիվներում աչքի ընկան նշանավոր գործիչներ Արմեն Գարոն, Քեռին, Սևֆարեցի Սաֆոն, Դրոն, Վարդանը և Համագասպը և այլով: /Նշել առնվազն երկու գործչի անուն/:

Դաս 24 Արևմտահայությունը Առաջին աշխարհամարտի նախօրեին /Զանգակ/

§ 4. Երիտթուրքական հեղաշրջումը և արևմտահայությունը

§ 5 Հայկական հարցը 1912-1914 թթ./Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ են երիտթուրքերը իրականացրել պետական հեղաշրջում:
- 2 Որտե՞ղ երիտթուրքերի հեղաշրջումից մեկ տարի անց իրականացվեց հայերի կոտորած
3. Ովքե՞ր էին ղեկավարում Սիս ֆադաֆի ինֆնապաշտպանությունը 1909 թ.:
4. Ո՞ր պատերազմից հետո վերաբացվեց Հայկական հարցը

5. Ե՞րբ է ստորագրվել ուսու-թուրֆական համաձայնագիր:

6. Ովքե՞ր ընտրվեցին եվրոպացի տեսուչներ Արևմտյան Հայաստանում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Երիտթուրքերի հեղաշրջումը իրականացվել է 1908 թ.:
2. Երիտթուրքերի հեղաշրջումից մեկ տարի անց 1909 թ. Ադանայի նահանգում իրականացվեց հայերի կոտորած:
3. Հայկական Հարցը վերաբացվեց Բալկանյան 1-ին պատերազմից հետո:
4. Ռուս-թուրքական համաձայնագիրը ստորագրվել է 1914 թ. հունվարին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարդանա՝

1. Բացատրել, որ Սիս ֆադաֆում Ադանայի կոտորածից հետո հայերը դիմեցին ինքնապաշտպանության, որը ղեկավարում էին Ղևոնդ և Գյուտ վարդապետերը:
2. Բացատրել, որ ուսու-թուրֆական համաձայնագրից ելնելով Արևմտյան Հայաստանում եվրոպացի տեսուչներ նշանակվեցին Հոֆը և Վեստենենկը:

Գլուխ 9 «Զանգակ»

Հայաստանը և Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին:

Թեմա 12 «Մանմար»

Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին:

Թեմա 13 «Մանմար»

Հայաստանը 1917 թվականի Ռուսաստանյան հեղափոխությունների շրջանում:

Թեմա 14 «Մանմար»

Թուրք-Անգլիկոսկայան ռազմադադափական հակամարտությունը: Մայիսյան հերոսամարտերը:

/8 ժամ/

§ 25. Համաշխարհային պատերազմի Կովկասյան ճակատը /Զանգակ/

§ 1. Ռազմական գործողությունները /Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է սկսվել Առաջին աշխարհամարտը:

2. Որո՞նք են պատերազմի 2 խոշոր ռազմադադափական խմբավորումները:

3. Ո՞րն էր Օսմանյան կայսրության պատերազմի մեջ մտնելու հիմնական նպատակը:

4. Ո՞ր իրադարձությունն է համարվում ամենանշանավոր Կովկասյան ճակատում:

5. Ո՞ր քաղաքը 1916 թվականի փետրվարին գրավեցին ռուսները:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Առաջին աշխարհամարտը սկսվել է 1914 թ. օգոստոսի 1-ին:

2. Պատերազմի երկու խոշոր ռազմադադափական խմբավորումներն են Անտանտը և Եռյակ (մեկ տարի անց՝ Քառյակ) դաշինքը:

3. 1916 թվականի փետրվարին ռուսական բանակը գրավեց Հրզրում քաղաքը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ Թուրքիայի պատերազմի մեջ մտնելու հիմնական նպատակներից էր հայ ժողովրդի բնաջնջումը, նրանց հայրենագրվումը:

2. Բացատրել, որ Կովկասյան ճակատում ամենանշանավոր իրադարձությունը Սարիղամիշի ճակատամարտն էր, որը ավարտվել է ռուսների հաղթանակով:

3. Քարտեզի վրա ցույց տալ Կովկասյան ճակատում պատերազմող երկրները և նշանավոր ճակատամարտերի վայրերը. Ռուսաստանը, Օսմանյան Թուրքիան, Սարիղամիշ և, Հրզրում քաղաքները:

§ 26. Հայ կամավորական շարժումը /Զանգակ/

§ 1. Ռազմական գործողությունները /Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր մարմին էր ղեկավարում կամավորական շարժումը:
2. Քանի՞ կամավորական ջոկատներ կազմվեցին 1914 թվականի աշնանը և ովքե՞ր էին ղեկավարում կամավորական ջոկատները:
3. Որքա՞ն էր կազմում կամավորների թիվը 1915 թ.:
4. Քանի՞ հայ կամավորներ գոհվեցին մարտական գործողությունների ընթացքում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հայ կամավորական շարժման կազմակերպչական աշխատանքները ղեկավարում էր Ազգային բյուրոն:
2. 1915 թվականին կամավորների թիվը հասնում էր 10000-ի:
3. Առաջին աշխարհամարտի ընթացքում գոհվել են 800 հայ կամավորներ:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել որ 1914 թվականի աշնանը ձևավորվել են կամավորական չորս ջոկատներ, որոնց թիվը հետագայում աճել է:
2. Երազները աղյուսակը.

Կամավորական ջոկատները	Հրամանատարները
1 - ին ջոկատ	
2 - ըն ջոկատ	
3 - ըն ջոկատ	
4 - ըն ջոկատ	
5 - ըն ջոկատ	

Դաս 27. Հայոց Մեծ եղեռնը /Զանգակ/

§ 2 Հայոց Մեծ եղեռնը /Մանմար/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Հայոց Մեծ եղեռնը:
2. Ովքե՞ր են Հայոց Մեծ եղեռնի հիմնական կազմակերպիչները և քանի՞ փուլով է ընթացել հայերի ոչնչացումը:

3. Ի՞նչ նշանավոր մտավորականներ ցեղասպանության գոհ դարձան և որքա՞ն է Մեծ Եղեռնի գոհերի թիվը:

4. Ինչու՞ է ապրիլի 24-ը նշվում որպես Եղեռնի գոհերի հիշատակի օր:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հայոց Մեծ եղեռնը տեղի է ունեցել Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում:
2. Հայոց Մեծ եղեռնը իրագործվել է երեք խոշոր փուլերով:
3. Մեծ Եղեռնին գոհ դարձան Արևմտյան Հայաստանում և Օսմանյան կայսրության մյուս նահանգներում ապրող ավելի քան 2,5 մլն հայերից 1,5 մլն հայ:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել Հայոց Մեծ Եղեռնի հիմնական կազմակերպիչներին. Թալեթ փառա, Էնվեր Փառա, Ջեմալ փառա: (Թվարկել առնվազն մեկ կազմակերպչի անուն)
2. Թվարկել Հայոց Մեծ եղեռնի գոհ դարձած նշանավոր մտավորականների. Գ. Զուհրաբ, Ռ. Սևակ, Դ. Վարուժան, Սիամանթո և այլն: (Թվարկել առնվազն 3 մտավորական գործչի անուն)
3. Բացատրել որ ապրիլի 24-ը նշվում է որպես Եղեռնի գոհերի հիշատակի օր, քանի որ այդ օրը Կ.Պոլսում ձերբակալվեցին մեծ թվով մտավորականներ և ազգային գործիչներ:

Դաս **28. 1915** թվականի հերոսամարտերը /Զանգակ/

§ 3. Հայկական ցեղասպանությունը և առաջադեմ հասարակայնությունը:

§ 4. Ինֆնապաշտպանական մարտերը 1915թ.

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. 1915 թ. ո՞ր վայրերում են տեղի ունեցել ինֆնապաշտպանական մարտեր:
2. Ովքեր էին գլխավորում ինֆնապաշտպանական մարտերը:
3. Ո՞ր նշանավոր ֆղաֆական և պետական գործիչները դատապարտեցին թուրքերի ոճրագործությունը:
4. Սուետիահայերի հերոսական պայքարը որ՞ հայտնի վեպում է իր գեղարվեստական արտացոլումը ստացել:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 1915 թ. ինֆնապաշտպանական մարտեր են տեղի ունեցել Վանում, Շապին Կարահիսարում, Սուետիայում, Ուրֆայում և այլ վայրերում: (Թվարկել առնվազն երկու վայրի անուն:)
2. Սուետահայերի հերոսական պայքարը իր արտացոլումն է գտել Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը» վեպում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել ինֆնապաշտպանական մարտերի նշանավոր գործիչներին՝ Մկրտիչ Յոթնեղբարյան, Արամ Մանուկյան, Արմենակ Եկարյան, Ղուկաս Տեովլերյան: (Թվարկել առնվազն երկու գործիչի անուն:)
2. Թվարկել թուրքերի ոճրագործությունը դատապարտած նշանավոր ֆղաֆական և պետական գործիչներին անուններ. Հ. Մորգենթաու, Ֆ. Նանսեն, Լեփսիուս, Վ. Բրյուսով, Վ. Վիլսոն, Մ. Գորկի: (Թվարկել առնվազն երկու գործիչի անուն:)
3. Քարտեզի վրա ցույց տալ ինֆնապաշտպանական մարտերի վայրերը. Վան, Շապին Կարահիսար, Սուետիա, Ուրֆա: (Ցույց տալ առնվազն բնակավայր:)

Դաս **29.** Ազգային ֆղաֆական կյանքի վերելքը **1917**թ <<Զանգակ>>

Իրադրությունը Անդրկովկասում և Հայաստանում փետրվարյան և հոկտեմբերյան հեղափոխությունների օրջանում <<Մանմար>>

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ և ի՞նչպես տապալվեց միապետությունը Ռուսաստանում:
2. 1917 թ. մարտին ի՞նչանություն ինչ նոր մարմին ստեղծվեց:
3. Ե՞րբ և որտե՞ղ է տեղի ունեցել արևմտահայերի առաջին համագումարը:

4. Ե՞րբ և որտե՞ղ տեղի ունեցավ արևելահայ համագումարը:
5. Ի՞նչ գիտե՞ք սահմանափոխության վերաբերյալ կառավարական ծրագրից:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 1917 թ. փետրվարին Ռուսաստանում սկսված հեղափոխությունը տապալեց միապետությունը:
2. 1917 թ մարտին կազմվեց իշխանության նոր մարմին՝ Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտե:
3. 1917 թ Երևանում մայիսին հրավիրվեց արևմտահայերի առաջին հանրագումարը:
4. 1917 թ աշունը Թիֆլիսում տեղի ունեցավ արևելահայերի առաջին հանրագումարը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ ըստ սահմանափոխության հայաբնակ գավառներից պետք է ստեղծվեր երեք նահանգներ, ընդհանուր 64 հազ քառ.կմ ընդհանուր տարածքով:
2. Թվարկել արևմտահայերի և արևելահայերի համագումարներում ֆինանսված հարցերը և ընդունված որոշումները. արևմտահայերի առաջին հանրագումարը, ֆինանսիկ կրթական, սնտեսական հարցեր, արևելահայերի առաջին հանրագումարը, որոշում ընդունեց Կովկասյան հակառի պաշտպանության, հայկական գործառնների ստեղծման և այլ հարցեր: (Թվարկել յուրաքանչյուրից առնվազն մեկը:)

Դաս 30 Բուլեիկյան հեղաբոջումը և Հայաստանը

Թեմա 14 . Դաս 1.Թուրք-Անդրկովկասյան հարաբերությունները 1917 թ. վերջին և 1918 թ. սկզբների

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Հոկտեմբերյան հեղաբոջումը և ո՞ւմ գլխավորությամբ է ստեղծվել նոր կառավարություն:
2. Հոկտեմբերյան հեղաբոջման արդյունքում ի՞նչ մարմին ստեղծվեց Անդրկովկասում:
3. Ե՞րբ է կնքվել Երզնկայի զինադադարը:
4. Ե՞րբ է կնքվել Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրը և հայերին վերաբերող ինչ կարևոր հոդվածներ ընդունվեցին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Պետրոգրադում 1917 թ. հոկտեմբերի 25-ին տեղի ունեցավ պետական հեղաբոջում, ստեղծվեց նոր կառավարություն Վ. Լենինի գլխավորությամբ:
2. Հոկտեմբերյան հեղաբոջման արդյունքում Անդրկովկասում կազմավորվեց նոր գործադիր մարմին՝ Անդրկովկասյան կոմիտարիատը:
3. Երզնկայի զինադադարը կնքվել է 1917 թ. դեկտեմբերին, արդյունքում փլուզվեց կովկասյան հակառը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ 1918 թ. մարտին ստորագրված Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի կարևոր հոդվածներից էր 4-րդ հոդվածը, որի համաձայն Թուրքիային վերադարձվեցին Արևմտյան Հայաստանում գրավված հողերը: Ռուսաստանը պարտավորվում էր հանել Անդրկովկասից իր բոլոր ուժերը:

Դաս **31.**Ռազմաբազմերի իրավիճակը և Անդրկովկասի անկախացումը. «Զանգակ»
Թեմա **14.** §1 Թուրք անդրկովկասյան հանրապետությունները **1917** թվականի վերջին և **1918** թվականի սկզբներին (Հայկական գործադիմադրումների ստեղծումը, Թուրքերի հարձակումը, Տրապիզոնի բանակցությունները) «Մանմար»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞վ էր ղեկավարում Երևանի ազգային խորհուրդը:
2. Ո՞վ դարձավ առանձին հայկական կորպուսի ընդհանուր հրամանատարը:
3. Ե՞րբ և ո՞ւմ միջև են տեղի ունեցել Տրապիզոնի բանակցությունները:
4. Ովքեր էին հայկական դիվիզիայի և հայկական կորպուսի հրամանատարները

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Երևանի ազգային խորհուրդը ղեկավարում էր Արամ Մանուկյանը:
2. Առանձին կորպուսի ընդհանուր հրամանատար դարձավ Թ.Նազարբեկյանը:
3. Տրապիզոնի բանակցությունները տեղի են ունեցել **1918** թ. մարտին դաշնակից Գերմանիայի, Թուրքիայի և Ռուսաստանի միջև:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել հայկական դիվիզիայի և հայկական կորպուսի հրամանատարներին. Թովմաս Նազարբեկյան, Մովսես Սիլիկյան, Անդրանիկ Օզանյան: (Թվարկել առնվազն երկու գործչի անուն:)

Դաս 32. Մայիսյան փառահեղ հերոսամարտեր. «Զանգակ»

§ 2. Թուրքական զորքերի ներխուժումը Արևելյան Հայաստան. Մայիսյան հերոսամարտերը. «Մանմար»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր քվականին Կարսը հանձնվեց թեմամուն:
2. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Սարդարապատի հերոսամարտը և ո՞վ էր ղեկավարում այն:
3. Ի՞նչ գիտե՞ք Բաբ Ապարանի և Ղարաֆիլիսայի հերոսամարտերի մասին:
4. Մայիսյան հերոսամարտերի արդյունքում ի՞նչ ստեղծվեց:
5. Թվարկել մայիսյան հերոսամարտերի նշանավոր գործիչներին:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 1918 թ ապրիլի 12 ին Կարսն առանց դիմադրության հանձնվեց թեմամուն:
2. Սարդարապատի ճակատամարտը տեղի է ունեցել 1918 թ. մայիսի 22ին, այն ղեկավարում էր գեդապետ Դ.Բեկ-Փիրումյանը:
3. Բաբ Ապարանի հերոսամարտը տեղի է ունեցել մայիսի 23-29 -ը և Ղարաֆիլիսայի հերոսամարտը տեղի է ունեցել մայիսի 25-30-ը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ մայիսյան հերոսամարտերում (Սարդարապատ, Բաբ-Ապարանի, Ղարաֆիլիսայի) հայ ժողովրդի տարած հաղթանակի արդյունքում հիմք դրվեց Հայաստանի առաջին Հանրապետությանը:
2. Ժամանակագրական հաջորդականությամբ քվարկել մայիսյան հերոսամարտերը:
3. Թվարկել Մայիսյան հերոսամարտերի ժամանակ աչքի ընկած գործիչներին. Մովսես Սիլիկյան, Դանիել Բեկ-Փիրումյան, Նիկոլայ Ղարաբաղյան, Գարեգին Նժդեհ, Ալեքսանդր Բեյ-Մամիկոնյան (Թվարկել անվագն երկու գործչի անուն:)

Գլուխ X / «Զանգակ» /

Հայկական մշակույթը նոր շրջանի երկրորդ փուլում

Թեմա XV / «Մանմար» /

Մշակույթը XIX դարի երկրորդ կեսին - XX դարի սկզբին

/5 ժամ/

Դաս 33 «Մշակույթի վերելքը: Կրթությունը» / «Զանգակ»/

Թեմա 15. § 1 «Կրթություն և գիտություն» / «Մանմար»/

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Որտե՞նք էին մեակույթի վերելքի նախադրյալները նոր շրջանի երկրորդ փուլում:
2. Ո՞ր ժողովուրդների մեակույթային ձեռքբերումներն էական ազդեցություն ունեցան արևելահայ և արևմտահայ մեակույթի զարգացման վրա:
3. Ի՞նչ առարկաներ էին հիմնականում դասավանդվում ծխական դպրոցներում:
4. Քանի՞ հայկական դպրոց էր գործում Այսրկովկասում 1914 թ դրությամբ:
5. Ո՞վ է հիմնադրել Էջմիածնի հոգևոր նեմարանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 1914 թ Այսրկովկասում գործում էին ավելի քան 400 հայկական դպրոցներ:
2. Էջմիածնի հոգևոր նեմարանը հիմնադրվել է Գևորգ Դ կաթողիկոսի կողմից:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ նոր շրջանի երկրորդ փուլում մեակույթի վերելքի հիմնական նախադրյալներ հանդիսացան գիտության և տեխնիկայի նվաճումները:
2. Բացատրել որ ուսսական մեակույթային ձեռքբերումները ազդեցություն են թողել արևելահայ, իսկ ֆրանսիական մեակույթային ձեռքբերումները՝ արևմտահայ մեակույթի զարգացման վրա:
3. Թվարկել, որ ծխական դպրոցներում որպես հիմնական առարկաներ դասավանդվում էին կրոն, հայերեն, թվաբանություն, երգեցողություն, վայելչագրություն և այլ առարկաներ: (Թվարկել առնվազն երկուսը:)

Դաս 34 «Գիտության զարգացումը» / «Զանգակ»/

§ 1 «Կրթություն և գիտություն» / «Մանար»/

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Նոր շրջանի երկրորդ փուլում բնական գիտությունների ի՞նչ նշանավոր ներկայացուցիչների առուններ գիտե՞ք:
2. Ո՞ր կարևոր հայտնագործության հեղինակն է Հովհաննես Ադամյանը:
3. Քանի՞ հատոր հայագիտական ժառանգություն է թողել Ղևոնդ Ալիշանը:
4. Ժամանակաշրջանի հայագետներից ո՞վ է թարգմանել հայ միջնադարյան պատմիչների երկերը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հովհաննոս Աղամյանը գունավոր հեռուստատեսության հայտնագործության հեղինակն է:
2. Ղևոնդ Ալիբանը թողել է մոտ 45 հատոր գիտական ժառանգություն:

Առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

1. Թվարկել ժամանակաբաժանի բնական գիտությունների նշանավոր ներկայացուցիչների. Անդրեաս Արծրունի, Հակոբ Չամչյան, Հովհաննես Աղամյան, Մարգար Առուստամով:(Թվարկել առնվազն երկու գործչի անուն:)

2. Նշել հիշատակաբանը.

Ժամանակաբաժանի հայագետներից միջնադարյան պատմիչների երկերը թարգմանել է.

- | | |
|------------------|----------------------|
| 1. Ղևոնդ Ալիբանը | 3. Մաղափա Օրմանյանը |
| 2. Մկրտիչ Հմինը | 4. Անտոն Գարագաշյանը |

Դաս 35 «Գրականությունը և մամուլը» / «Զանգակ»/

§ 2 «Մամուլ: Գրականություն» / «Մանմար»/

[Թեմատիկ](#)

[պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Հատկապես ո՞ր ֆադաբներում ծաղկում ապրեց հայ մամուլը:
2. Նոր շրջանի երկրորդ փուլում պոեզիայի և արձակի ի՞նչ նշանավոր ներկայացուցիչների անուններ գիտե՞ք:
3. Որտեղ էր լույս տեսնում «Մշակ» թերթը:
4. Ո՞ւմ խմբագրությամբ էր Փարիզում հրատարակվում «Անահիտ» հանդեսը:
5. Որտե՞ղ էին Հնչակյան և Հայ հեղափոխական դաժնակցություն կուսակցությունների պաշտոնական թերթերը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. «Մշակ» թերթը լույս էր տեսնում Թիֆլիսում:
2. Փարիզում լույս տեսնող «Անահիտ» հանդեսի խմբագիրը Արշակ Զորանյանն էր:
3. Հայ մամուլը ծաղկում ապրեց Թիֆլիս և Կ. Պոլիս ֆադաբներում:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել հայ պոեզիայի և արձակի նշանավոր հեղինակների. Բաբի, Ռ. Պատկանյան, Մ. Նալբանդյան, Մուրացան, Գ. Զոհրապ, Մ. Մեծարենց, Ա. Երվանդադե, Ավ. Իսահակյան, Հ. Թումանյան, Նար-Դոս, Վ. Տերյան և այլն: (Թվարկել առնվազն երեք գործչի անուն:)
2. Լրացնել աղյուսակը.

Կուսակցություն	Պաշտոնաթերթ
Հնչակյան կուսակցություն	
Հայ հեղափոխական դաժնակցություն կուսակցություն	

Դաս 36 «Արվեստը և հարտարապետությունը» /Կերպարվեստ: Թատրոն/ / «Զանգակ»/

§ 3 «Արվեստը» /Կերպարվեստ: Թատրոն/ / «Մանմար»/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Նոր շրջանի երկրորդ փուլում կերպարվեստի ի՞նչ նշանավոր ներկայացուցիչների անուններ գիտե՞ք:
2. 1868 թ. Կ. Պոլսում ո՞ւմ գլխավորությամբ է հիմնվել թատրոն:
3. Նոր շրջանի երկրորդ փուլում հայ թատրոնի ի՞նչ նշանավոր ներկայացուցիչների անուններ գիտե՞ք:

4. Ո՞վ է կերտել Նաչատուր Աբովյանի հուշարձանը, որը համարվում է նոր շրջանի հայ կերպարվեստի կորոզային ֆանդակ :

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. 1868 թ. Կ. Պոլսում Հակոբ Վարդավյանի գլխավորությամբ հիմնվել է թատրոն, նա համարվում է հայ և թուրքական թատրոնի հիմնադիրը:
2. Նաչատուր Աբովյանի հուշարձանը կերտել է Անդրեաս Տեր-Մարտիանը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Թվարկել ժամանակաշրջանի կերպարվեստի նշանավոր ներկայացուցիչներին. Հովհաննես Այվազովսկի, Գևորգ Բաբինջադյան, Փանոս Թերլեմեզյան, Մարտիրոս Սարյան, Վարդգես Սուրենյանց և այլն: (Թվարկել առնվազն երեք գործչի անուն:)
2. Թվարկել ժամանակաշրջանի հայ թատրոնի նշանավոր դերասաններին. Պետրոս Ադամյան, Սիրանուշ, Հովհաննես Աբելյան և այլն: (Թվարկել առնվազն երկու գործչի անուն:)

Դաս 36 «Արվեստը և հարտարապետությունը» /Երաժշտություն: Ճարտարապետություն:

Քաղաքաբանություն/ / «Զանգակ»/

§ 3 «Արվեստը» /Երաժշտություն: Ճարտարապետություն: / / «Մանար»/

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր թվականին է բեմադրվել Տիգրան Զուխանյանի «Արշակ Բ» օպերան:
2. Ո՞ւմ ենք անվանում հայ հանճարեղ երգահան, ով նոտագրել է հայ հոգևոր երգը և փրկել այն ազավադումներից:
3. Նոր շրջանի երկրորդ փուլում հայ երաժշտական մշակույթի ի՞նչ նշանավոր ներկայացուցիչներին անուններ գիտեք:
4. Ո՞ր նշանավոր տոնի շնորհիվ էր զարգանում արևմտահայ հարտարապետությունը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հանճարեղ երգահան Կոմիտասը նոտագրել է հայ հոգևոր երգը և փրկել այն ազավադումներից:
2. Կ. Պոլսի Պալյանների նշանավոր տոնի հարտարապետների շնորհիվ զարգանում էր արևմտահայ հարտարապետությունը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

1. Նշել ճիշտ պատասխանը.

Տիգրան Չուխանյանի «Արշակ Բ» օպերան բեմադրվել է՝

ա. 1881 թ

գ. 1868 թ

բ. 1865 թ

դ. 1872 թ

Թվարկել ժամանակաշրջանի հայ երաժշտական մշակույթի նշանավոր գործիչներին. Կոմիտաս, Տիգրան Չուխանյան, Քրիստափոր Կարա-Մուրզա, Արմեն Տիգրանյան: (Թվարկել առնվազն երկու գործչի անուն:)

Բաժին III

«Ձանգակ»՝ Հայկական գաղութները Նոր Երջանում

Բաժին III «Մանմար»՝ Հայկական գաղօջախները Նոր Երջանում

/2 ժամ/

Դաս 37. «Ձանգակ»՝ Հիմնական գաղթավայրերը և խոշոր համայնքները:

§ 1,2,3 «Հայկական գաղթօջախները Նոր Երջանում»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ է «գաղութ»-ը և «համայնք»:
2. Որո՞նք են հայկական գաղթավայրերի առաջացման պատճառները:
3. Որո՞նք են XVII- XX դարի սկզբի խոշոր գաղութները:
4. Որքա՞ն էր կազմում հայերի թիվը Հնդկաստանում և Իրանում:
5. Ո՞րն էր Նոր Երջանում հայկական ամենամեծ գաղթավայրը:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Հնդկաստանում հայերի թիվը կազմում էր մոտ 25,000, իսկ Իրանում՝ մոտ 200,000
2. Նոր դարերում հայկական ամենամեծ գաղթավայրը Ռուսաստանի կայսրությունն էր, որտեղ Արևելյան Հայաստանից դուրս ապրում էր մեկ միլիոն հայ:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացարել, որ հայերը հայրենիքից հեռու հայտնվում էին կամավոր կամ բռնի արտագաղթի հետևանքով, որ արտագաղթի պատճառները տարբեր էին՝ անկախ պետականության կորուստ, օտարների դաժան

տիրապետություն, ցեղասպանություն, սնտեսական, սոցիալական և ֆաղափական ծանր վիճակ, սով, համահարակներ և այլն / Նշել առնվազն մեկ կամ երկու պատճառ/:

2. Թվարկել XVII– XX դարի սկզբի հիմնական գաղթավայրերը. Իրան, Հնդկաստան, Ռուսաստան, Արևմուտքի զարգացած երկրներ, Սիրիա, Լիբանան, Եգիպտոս:/ Թվարկել առնվազն երեքը/:
3. Բացատրել, «գաղութ» և «համայն» հասկացությունները. հայերը հոժ գանգվածներով բնակվում էին տարբեր ֆաղափներում, ավաններում, գյուղերում կամ հիմնում էին նոր բնակավայրեր: Իրանի կոչվում էին հայկական համայնք: Յուրափանջյուր պետությունում ձևավորված համայնքը ընդունված է անվանել գաղութ:

Դաս 38. «Զանգակ» Գաղթավայրերի դերը հայապահպանության գործում:

§ 1,2,3 «Հայկական գաղթօջախները Նոր Երջանում»

[Թեմատիկ պլան](#)

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք էին ազգային կյանքի կազմակերպման հիմնախնդիրները:
2. Ի՞նչ որոշակի իրավունքներ էին ձգտում ստանալ հայերը ազգային կյանքի կազմակերպման համար:
3. Նոր դարերում ի՞նչ դեր ուներ Հայ առաքելական եկեղեցին գաղթավայրերում:
4. Ո՞վ էր ստեղծել Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը /ՀԲԸՄ-ն/:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա՝

1. Գաղթավայրերի հայերը, ելնելով տվյալ երկրի հասարակական զարգացման պայմաններից և պետության վարած քաղաքականությունից, ձգտում էին ստանալ ազգային կյանքի կազմակերպման համար որոշակի իրավունքներ:
2. Եգիպտահայ մեծահարուստ Պողոս Նուբար փառայի կողմից Եգիպտոսում հիմնվեց Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը, որը գործում է մինչև այսօր:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝

1. Բացատրել, որ գաղթավայրերում ծնված սերունդներին հայեցի դաստիարակություն տալու, ազգային ինքնությունը պահպանելու և Հայաստանից հեռու գտնվելու համար անհրաժեշտ էր ունենալ ազգային եկեղեցի, դպրոց, համայնքի գործերը տնօրինող ազգային մարմիններ և գործիչներ / նշել մեկ կամ երկու փաստ/:
2. Բացատրել, որ գաղթավայրերի հայերը ձգտում էին ստանալ ազգային կյանքի կազմակերպման համար որոշակի իրավունքներ. օրինակ՝ Ռուսաստանյան կայսրության մի շարք հայկական համայնքներ ունեին ազգային սովորույթներով գործող դատարան, օգտվում էին առևտրական և այլ արտոնություններից: /ներկայացնել առնվազն մեկ փաստ/:
3. Արժևորել հայ առաքելական եկեղեցու հայապահպան դերը բոլոր գաղթավայրերում: Հայոց եկեղեցին միակ համահայկական կառույցն էր, որի շուրջը հավաքվում էր սեղի հայ բնակչությունը և Հայոց եկեղեցին ազգային կրթության և մշակույթի պահպանման և զարգացման գործում առանցքային դերակատարություն ուներ:

